

Een onderzoek naar het jeugdwerk binnen de Protestantse Kerk in Nederland en de rol die JOP hierin speelt.

DOEL

JOP, Jong Protestant beoogt met dit onderzoek inzicht te krijgen in het jeugdwerk binnen de Protestantse Kerk in Nederland, zodat zij haar dienstverlening en marketingstrategie zo optimaal mogelijk kan laten aansluiten op de achterban.

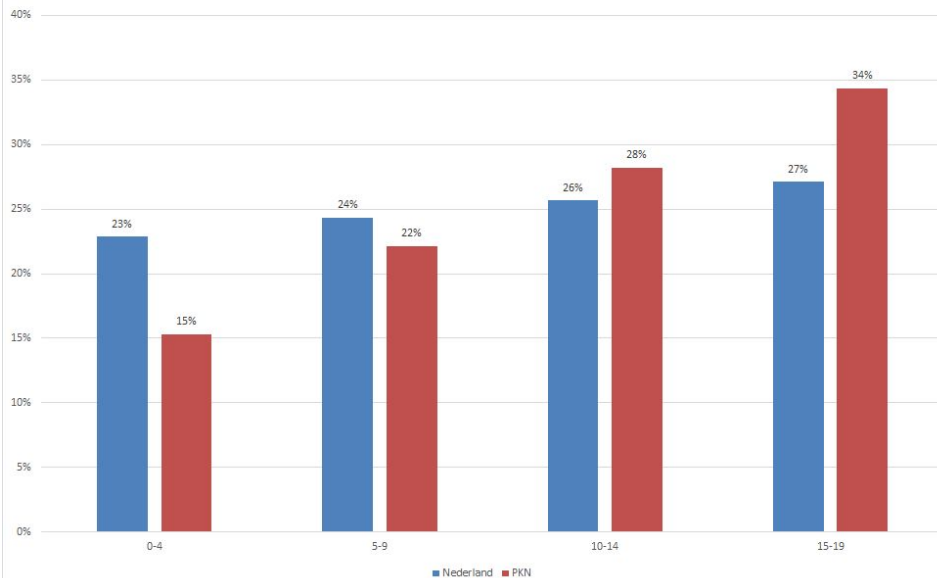

DEEL 1

Gemeenten in kaart

Leeftijdsopbouw van kinderen en jongeren in de kerk

Verdeling jongeren over leeftijdsgroepen

Conclusie:

De bevolkingsopbouw in Nederland onder jongeren van 0-19 is vrij gelijkmatig verdeeld. Er is een lichte relatieve afname waarneembaar. Het aantal jongeren in de kerk tussen de 0-19 is helemaal niet evenredig verdeeld. Er is een sterke relatieve afname te zien. Van de groep 0-19 is de groep 15-19 dus duidelijk oververtegenwoordigd en de groep 0-5 duidelijk ondervertegenwoordigd. Er lijkt sprake te zijn van een lineaire trend. Wanneer deze trend zich voortzet, zal over 5 jaar een nog kleiner percentage van de Protestantse Kerk jonger dan vijf jaar zijn.

Vanuit verdere onderzoeksresultaten weten we dat het kinderwerk in de gemeenten groter is dan het tiener- en jongerenwerk. Wellicht hierdoor zijn respondenten over de toekomst van het kinderwerk optimistischer dan over de toekomst van het tiener- en jongerenwerk. Deze data geven hier geen aanleiding toe.

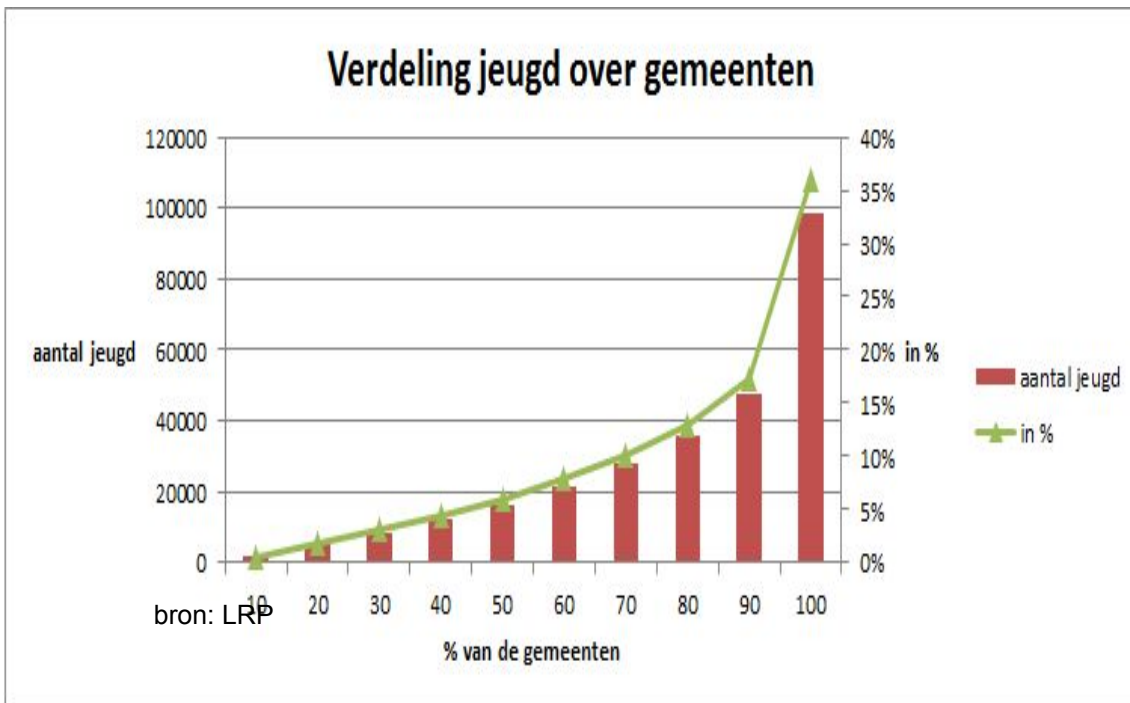
Aantal jeugd heel onevenredig verdeeld over gemeenten

Resultaten:

- 20 % van de gemeenten heeft 53 % van de jeugd. Veel van deze gemeenten kloppen voor jeugdwerk aan bij de HGJB.
- 20 % van de gemeenten heeft 3 % van de jeugd.

Conclusie:

De jeugd is zeer onevenredig verdeeld over de gemeenten. Hierbij hebben enkele gemeenten zeer veel jeugd. Het grootste deel van de gemeenten heeft echter maar beperkt jeugd in de gemeente.

Wie zitten er in de Protestantse Kerk?

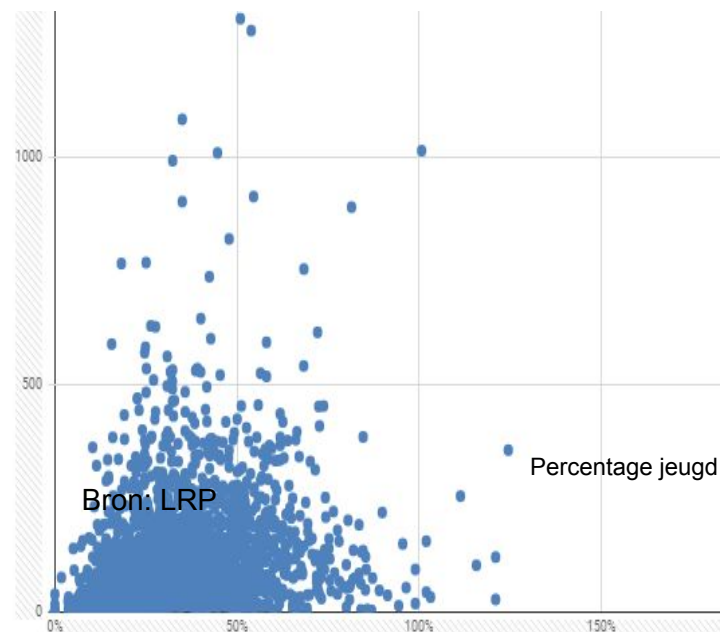
Cijfers

- In de meeste gemeenten zitten tussen de 10 en maximaal 250-300 belijdende leden.
- In de meeste gemeenten is het percentage jeugd 10-60% van deze aantallen
- Uit LRP blijkt dat 52% van de belijdende leden 65+ is en dat de 65+ daarnaast ook 31,1% van het totale ledenbestand beslaan. 14% van het totale ledenbestand bestaat uit jeugd van 0-19 jaar.

Conclusie

Hoewel er een klustering zichtbaar is binnen deze range, zien we daarnaast een grote diversiteit binnen de range, maar ook nog erbuiten. Dit betekent dat 'de' gemeente niet bestaat en dat altijd maatwerk nodig is. Daarnaast is het goed te realiseren dat gemiddeld genomen de jeugd duidelijk ondervertegenwoordigd is in de gemeente.

Aantal belijdende leden

Drie groepen gemeenten

Hypothese:

Er zijn drie groepen gemeenten te onderscheiden in de Protestantse Kerk.

1. Er is geen of vrijwel geen jeugdwerk meer
2. Er is wel jeugdwerk, maar dit wordt bezocht door relatief weinig kinderen en jongeren
3. Er is nog volop jeugdwerk

Is deze driedeling ook in de praktijk waarneembaar?

Aantallen jeugd in de 'kaartenbak' per gemeente (LRP) op wijkniveau		Aantallen jeugd die activiteiten van gemeente bezoeken (JOP onderzoek)		Gemiddeld aantal jeugd dat activiteiten bezoekt
aantallen jeugd	Percentage gemeenten	Aantallen jeugd	Percentage gemeenten	aantallen
<40	30%	<17	35%	8
40-110	30%	17-40	34%	28
>110	40%	>40	31%	96

Conclusie:

Beide bronnen laten zien dat er inderdaad drie typen gemeenten te onderscheiden zijn.

Gemiddeld aantal jeugd dat activiteiten bezoekt, uitgesplitst naar leeftijdsgroep

	Het gemiddelde aantal kinderen per leeftijdscategorie per segment (zowel kerkdienst als overige activiteiten).			
	Totaal	Kinderen	Tieners	Jongeren
Type 1 <17	8	5	3	1
Type 2 17-40	28	13	9	6
Type 3 >40	96	44	30	22

Noot. Type 1 gemeenten zien zichzelf meestal als een grijze gemeente, type 2 gemeenten als een enigszins grijze gemeenten en type 3 gemeenten als een niet-grijze gemeente (R=0,47).

Conclusie

Met name in de type 1- gemeenten is het aantal jeugd zo klein geworden, dat er nauwelijks groepswork te ontplooiën is. In mindere mate geldt dit ook voor de tieners en jongeren bij type 2 - gemeenten. Daarnaast zijn er in deze gemeenten veel ouderen aanwezig. Uiteraard kunnen zij een belangrijke rol in het jeugdwerk spelen, maar de praktijk leert dat dit meestal gebeurt door wat jongere mensen.

Het bereik van lokale gemeenten

Aantallen jeugd	Het percentage van de gemeenten die ook jeugd bereiken die niet bij de gemeente horen.
<17	36%
17-40	65%
>40	77%
Totaal	59%

Conclusie

Uit LRP blijkt dat gemeenten met hun activiteiten maar een klein deel van hun kaartenbak bereiken. Gemiddeld bereiken zij 30% van de bij hen ingeschreven jeugd. De modus ligt nog lager, op 20%. Op grond van de data uit LRP kan geen splitsing gemaakt worden naar type gemeente. De gemeenten bereiken echter ook jeugd die niet bij hen ingeschreven is. Het is opvallend dat er hier wel duidelijke verschillen per type gemeente waarneembaar zijn. Type 3 bereikt het vaakst jeugd van buiten de gemeente.

Welke activiteiten zijn er in de gemeente?

	<17	17-40	>40	Totaal
Creche	48%	80%	95%	73%
Kindernevendienst	78%	97%	94%	89%
Gezinsdienst	42%	61%	50%	51%
Tiener- jeugdkerk	33%	63%	51%	49%
Catechese	38%	64%	86%	62%
Club	27%	67%	89%	60%
Combi club/catechese	8%	16%	17%	14%
Aandacht jeugd	52%	64%	77%	64%
Koor / band	6%	21%	33%	19%
Ontmoeting tussen generaties	45%	49%	57%	50%
Contact met scholen	49%	58%	62%	56%

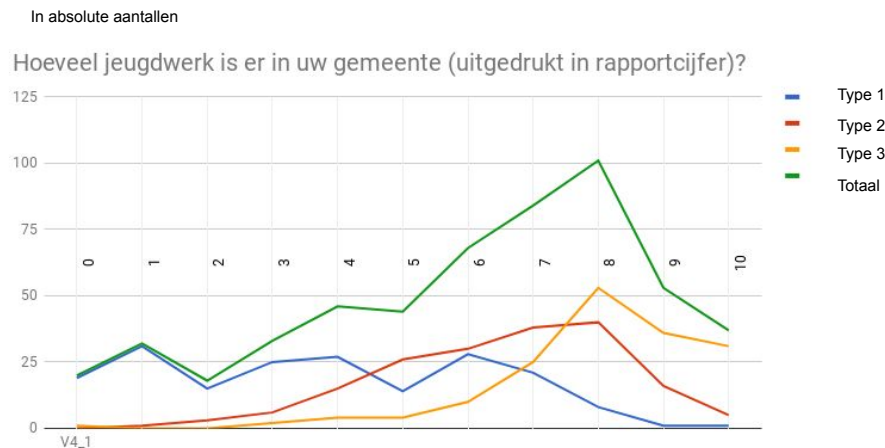
Conclusie

De meeste gemeenten bieden activiteiten aan aan de jeugd, hoewel er wel duidelijke verschillen zijn. Type 3 gemeenten (>40) scoren op bijna iedere activiteit hoger dan de overige gemeenten. Zij bieden dus de meeste activiteiten aan.

In Type 1 gemeenten is het aanbod veel beperkter en gezien de percentages is het aannemelijk dat er gemeenten zijn waar geen enkele activiteit aangeboden wordt.

Voor een deel zijn vermoedelijk de modaliteiten binnen de kerk terug te lezen in deze tabel. 42% van het type 3-gemeenten is een 'HGJB-gemeente', waardoor er vermoedelijk minder kindernevendiensten en bijzondere diensten zijn bij Type 3-gemeenten dan bij Type 2 (vaak JOP gemeenten).

Beleving van de omvang van het jeugdwerk

	Rapportcijfer voor hoeveelheid jeugdwerk
Type 1	3,7
Type 2	6,5
Type 3	8,0

Conclusie

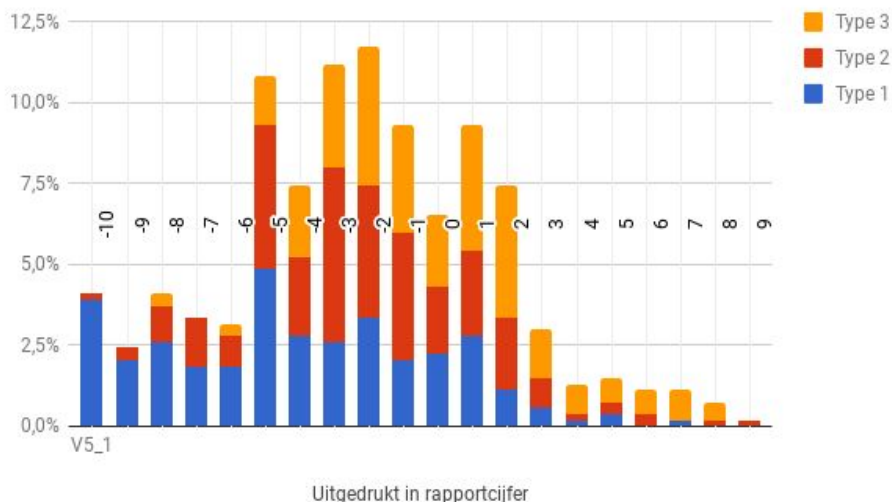
Deze vraag geeft vermoedelijk zowel een indicatie van de hoeveelheid jeugdwerk, als voor de waardering hiervan.

Gemiddeld waarderen de respondenten de hoeveelheid jeugdwerk met een 6. De modus ligt echter duidelijk een stuk hoger op 8. 9,1% van de gemeenten heeft daarentegen helemaal geen jeugdwerk meer (gescoord met 0 of 1).

Er bestaat een correlatie tussen het aantal jeugd dat activiteiten bezoekt en de waardering voor de hoeveelheid jeugdwerk ($R= 0.47$). Er zijn dan ook verschillen tussen de drie typen gemeenten. 103 respondenten (19%) waarderen de hoeveelheid jeugdwerk met een 3 of lager. Dit zijn vrijwel allemaal type 1 gemeenten. 87% van de typen 3 gemeenten waarderen de hoeveelheid jeugdwerk met een 7 of hoger. Voor de type 2 gemeenten is dit 55%. Voor de type 1 gemeenten is dit slechts 16%.

Welke ontwikkelingen maakt het jeugdwerk, naar uw verwachting, de komende 10 jaar door?

Ontwikkelingen binnen het jeugdwerk voor de komende 10 jaar

Conclusie

Opnieuw zijn er duidelijke verschillen waarneembaar tussen de drie typen gemeenten.

Type 1 gemeenten zijn het somberst. 48% van deze gemeenten verwacht een sterke krimp van het jeugdwerk (gescoord met -10 t/m -5). Dit is 17% van het totaal van de gemeenten binnen de Protestantse Kerk.

Type 2 gemeenten verwachten vooral (61%) matige krimp (gescoord met -5 t/m -1).

Type 3 gemeenten verwachten in 43% van de gevallen (meestal lichte) groei. 36% verwacht geringe krimp (gescoord met -3 t/m -1). Dit is een opvallend gegeven in een krimpende kerk.

Hoe enthousiast zijn de jeugdwerkvolunteers?

Uitgedrukt in een rapportcijfer

	Het enthousiasme van jeugdwerkvolunteers	Mate van tevredenheid met het jeugdwerk
<17	7,3	5,9
17-40	7,4	6,9
>40	7,6	7,3
Totaal	7,4*	6,7

* De verschillen tussen de mate van enthousiasme zijn niet significant.

Conclusie:

De hoeveelheid jeugd heeft geen invloed op het enthousiasme van de jeugdvolunteers. De tevredenheid over het jeugdwerk neemt wel af. Van de type 1 gemeenten scoort 27% een onvoldoende (gescoord van 1 t/m 5). Vermoedelijk halen de vrijwilligers hun enthousiasme uit het contact met de jeugd zelf (microniveau). Kijkt men echter naar de grote lijn (jeugdwerk - metaniveau) dan daalt de tevredenheid als het aantal jeugd daalt.

Verband tussen waardering kwantiteit en kwaliteit van het jeugdwerk

		Beleefde omvang jeugdwerk	
		=<5	>5
Waardering	=<5	N=62 (11,55%)	N=10 (1,86%)
jeugdwerk	>5	N=131 (24,39%)	N=334 (62,20%)

Conclusie

Er is een verband tussen de waardering voor het jeugdwerk en de omvang van het jeugdwerk. Met andere woorden, de omvang bepaalt voor een belangrijk deel de waardering die men heeft voor het jeugdwerk.

Een zeer ruime meerderheid waardeert zowel de kwaliteit als de kwantiteit als positief.

Wie dragen bij en hoeveel mensen dragen bij aan het jeugdwerk?

	<17	17-40	>40
Jeugdouderling	46%	76%	93%
Jeugddiaken	6%	19%	36%
Predikant - met bijz. opdracht jeugd	23%	41%	43%
Kerkelijk werker - met bijz. aandacht jeugd	11%	21%	18%
Jeugdvrijwilligers	48%	75%	80%
Geen	26%	2,70%	0,60%
Gemiddeld aantal vrijwilligers per gemeente	7	17	41

Conclusie:

De jeugdouderling is binnen deze onderzoeksresultaten ruim voorhanden. De jeugddiaken is veel beperkter in de gemeenten aanwezig.

In 50% van de gemeenten is een professional met bijzondere aandacht voor de jeugd (predikant dan wel kerkelijk werker).

Deze data roept verschillende vragen op:

- Betekent dit dat het jeugdwerk voor een deel door de gemeente gedelegeerd wordt aan deze professionals?
- Wat vindt er aan jeugddiaconaat in de gemeenten plaats? Wat is het verschil op het terrein van jeugddiaconaat tussen gemeenten die wel of geen jeugddiaken hebben?

Beleid binnen het jeugdwerk

	Aanwezigheid jeugdraad	Aanwezigheid beleidsplan (al dan niet verouderd)
Type 1	24%	47%
Type 2	50%	73%
Type 3	72%	88%

Conclusie

De kans dat er een jeugdraad of een beleidsplan aanwezig is neemt toe naarmate er meer jeugd de activiteiten bezoekt. De percentages voor de aanwezigheid van een beleidsplan liggen dicht bij de percentages voor de aanwezigheid van een jeugdouderling.

Dat er in Type 1-gemeenten minder vaak beleid of een jeugdraad aanwezig is, is in het licht van eerdere conclusies dat er minder jeugdwerk is dat door minder mensen gedragen wordt, niet verbazingwekkend.

Iedere gemeente staat, of zij nu veel of weinig jeugd hebben, nu en in de toekomst voor belangrijke en fundamentele vragen. Hierbij is het belangrijk dat gemeenten niet ad hoc reageren op wat er gebeurt, maar vanuit een strategie werken.

Moet er meer aandacht voor jeugdwerk komen?

Moet er meer aandacht voor jeugdwerk komen?	Type 1	Type 2	Type 3
Ja	59%	79%	71%
Nee	41%	21%	29%

Welke doelgroepen zouden meer aandacht moeten krijgen?	Type 1	Type 2	Type 3
Kinderen	24%	28%	23%
Tieners	39%	52%	42%
Jongeren	41%	64%	61%
Ouders van...	39%	51%	43%
Grootouders van...	3%	6%	5%

Conclusie

Met name type 2 gemeenten delen de mening uit Kerk2025 dat er meer aandacht moet komen voor het jeugdwerk. Zij willen hierbij opvallend vaak meer aandacht voor tieners en de ouders.

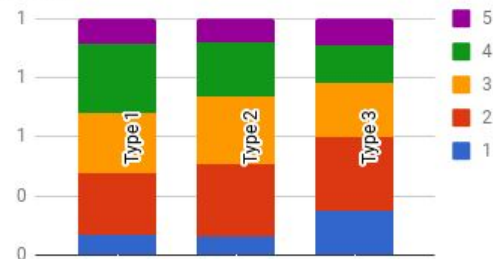
In gemeenten waar nog volop jeugd is, is meestal ook nog volop jeugdwerk. Dit maakt waarschijnlijk dat zij iets minder behoefte hebben aan extra aandacht voor de jeugd. Opvallend laag scoren type 1-gemeenten op dit punt. Wellicht hangt dit samen met hun verwachting dat het jeugdwerk alleen maar (sterk) af zal gaan nemen de komende jaren.

De gemeenten willen vooral meer aandacht voor tieners, jongeren en de ouders.

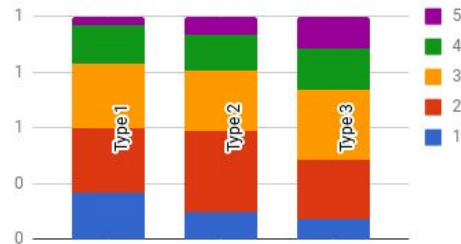

De belangrijkste doelen van het jeugdwerk

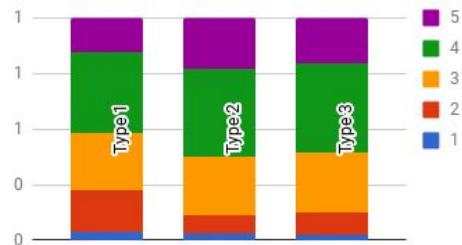
Leren

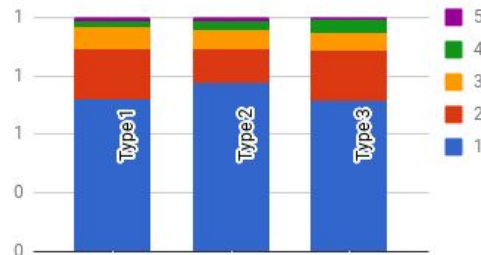
Vieren

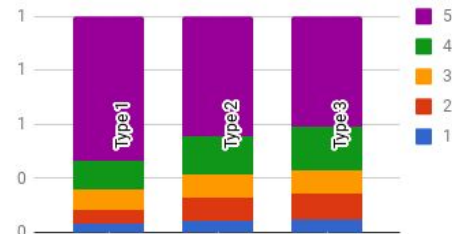
Dienen

Ontmoeten

Missionair

Conclusie

Ontmoeten blijkt in ieder van de typen gemeenten veruit het belangrijkste doel te zijn, maar dit is in een type 2 gemeente belangrijker. Missionair is in ieder van de gemeenten het minst belangrijk, maar is dit in een type 1 gemeente nog minder belangrijk.

Een opvallend verschil zien we ook rond vieren. Dit vindt men in type 1 beduidend vaker het belangrijkste doel. Leren scoort opvallend hoog in type 3.

Het jeugdwerk lijkt qua doelstelling behoorlijk in zichzelf gekeerd en op het verzorgen van de jeugd binnen de kerk gericht. Zowel dienen als missionair, die meer naar buiten richten en de jeugd meer in beweging willen zetten, scoren het vaakst een 4 of een 5.

Drie typen gemeenten - een profiel

Op grond van bovenstaande informatie zijn duidelijk drie typen gemeenteprofielen ontstaan. Deze drie profielen geven ons informatie over de gemeenten waar we voor en mee werken.

Op de volgende pagina's is ieder van de profielen uitgewerkt in een beschrijving van het type gemeente.

Type 1 (er is geen of vrijwel geen jeugdwerk meer) | 35% van de gemeenten | <17 kinderen & jongeren

In de zogenoemde 'Type 1- gemeenten' bezoeken zo weinig kinderen en jongeren de activiteiten dat het lastig wordt om geïnstitutionaliseerd groepswork aan te bieden. Het gaat gemiddeld om vijf kinderen en vier tieners en jongeren. Respondenten uit deze gemeenten beoordelen de hoeveelheid jeugdwerk met een rapportcijfer 3,7. In 26% van deze gemeenten is helemaal geen jeugdwerk meer. De kindernevendienst is de meest aangeboden activiteit (78%), gevolgd door het contact met scholen (49%) en de crèche (48%). De jeugdouderling (46%) en de jeugdvrijwilliger (48%) dragen het vaakst bij aan het jeugdwerk. Het aantal mensen dat bijdraagt aan het jeugdwerk is beperkt. In 46% van de gemeenten gaat het om maximaal een handjevol mensen. De respondenten geven met het rapportcijfer 5,9 aan dat zij, in vergelijking met de overige respondenten, het minst tevreden zijn over het jeugdwerk. Ondanks hun lagere tevredenheid, is het enthousiasme van de jeugdvrijwilligers in deze gemeenten niet lager dan in de andere gemeenten. Over de toekomst van het jeugdwerk zijn deze respondenten somber. De helft van het aantal respondenten verwacht dat het jeugdwerk de komende 10 jaar sterk zal krimpen (gescoord van -5 t/m -10 op schaal van -10 tot + 10). Een minderheid van deze gemeenten (36%) bereikt ook jeugd die niet bij de gemeente hoort. Binnen het jeugdwerk streeft men verschillende doelen na. In 'Type 1- gemeenten' is 'vieren' vaker het belangrijkste doel dan in de andere typen gemeente. Aan de andere kant is 'missionair' een doel dat in deze gemeenten vaker dan in de andere gemeenten het minst belangrijke doel is. Op de vraag of er meer aandacht moet komen voor de jeugd, reageert 59% bevestigend. Dit is lager dan bij de andere typen.

Type 2 (Er is wel jeugdwerk, maar dit wordt bezocht door relatief weinig kinderen en jongeren) 34% van de gemeenten | 17-40 kinderen & jongeren

In de 'Type 2-gemeenten' bezoeken gemiddeld 13 kinderen en 15 tieners en jongeren het jeugdwerk. Respondenten uit deze groep beoordelen de hoeveelheid jeugdwerk met het rapportcijfer 6,5. De kindernevendienst is in bijna iedere gemeente aanwezig (97%), net als de crèche (80%). Ook buiten de zondag worden er verschillende activiteiten aangeboden, zoals catechese (64%), club (67%) of een combinatie van die twee (16%). Het is opvallend dat in deze gemeenten het vaakst bijzondere diensten als gezins- en jeugddiensten aangeboden worden (resp. 61% en 63%). In deze gemeenten dragen gemiddeld 17 mensen bij aan het jeugdwerk. In ong. 75% van deze gemeenten zijn een jeugdouderling en jeugdvrijwilligers aanwezig. Opvallend is dat in deze gemeenten het vaakst een professional (kerkelijk werker of predikant) aan het werk is, met bijzondere aandacht voor de jeugd (62%). Voor de toekomst verwachten de respondenten vooral een matige krimp van het jeugdwerk (61% scoort -3 tot -1 op schaal van -10 - +10).

De respondenten uit deze groep geven het vaakst aan dat er meer aandacht voor het jeugdwerk moet komen (79%). Hierbij noemen ze deels andere doelgroepen dan de respondenten uit type 1 en type 3. Zij geven vaker aan dat er meer aandacht moet komen voor tieners (52%) en 'de ouders van' (51%). Overigens noemen zij het vaakst de jongeren als doelgroep waar meer aandacht aan besteed moet worden (64%).

Type 3 (Er is volop jeugdwerk) 31% van de gemeenten | >40 kinderen & jongeren

De 'Type 3- gemeenten' hebben doorgaans grote groepen kinderen, tieners en jongeren die het jeugdwerk bezoeken. Gemiddeld gaat het om 86 jeugdigen per gemeente (44 kinderen en 55 tieners en jongeren). Het jeugdwerk is hiermee een heel stuk groter dan binnen type 2. Het aantal activiteiten dat deze gemeenten aanbieden, beoordelen zij gemiddeld met een 8,0. Veel vaker dan de andere typen gemeenten doen zij een beroep op de HGJB. Dit is wellicht de reden dat er wat minder vaak vieringen voor kinderen en tieners (50%) en kindernevendiensten (94%) aangeboden worden. In veruit de meeste gemeenten wordt catechese (86%), clubwerk (89%) of een combinatie hiervan (17%) aangeboden. Het jeugdwerk krijgt door veel mensen handen en voeten (x=41). Bijna iedere gemeente heeft een jeugdouderling (93%) en in een heel aantal gemeenten is ook een jeugddiaken aanwezig (36%). Ook in deze gemeenten is vrij vaak een professional met bijzondere aandacht voor de jeugd aan het werk (61%). Voor de komende 10 jaar zijn de respondenten meestal gematigd positief. Een krappe helft (43%) verwacht matige groei. 36% verwacht matige krimp. Hoewel er in deze gemeenten al veel jeugdwerk is, geeft 71% van de respondenten aan dat er meer aandacht voor de jeugd zou moeten komen. De meest genoemde doelgroep hierbij zijn de jongeren (61%), net als bij Type 2-gemeenten, gevolgd door tieners (42%) en 'de ouders van' (43%). Type 3-gemeenten noemen 'leren' opvallend vaak als het belangrijkste doel. Ten opzichte van de andere gemeenten noemen zij wat minder vaak 'missionair' als minst belangrijke doel. Dit doel krijgt in Type 3-gemeenten dus meer aandacht. Daarnaast geven zij het vaakst aan jeugd buiten de gemeente te bereiken (77%).

DEEL 2

Jeugdwerkondersteuning

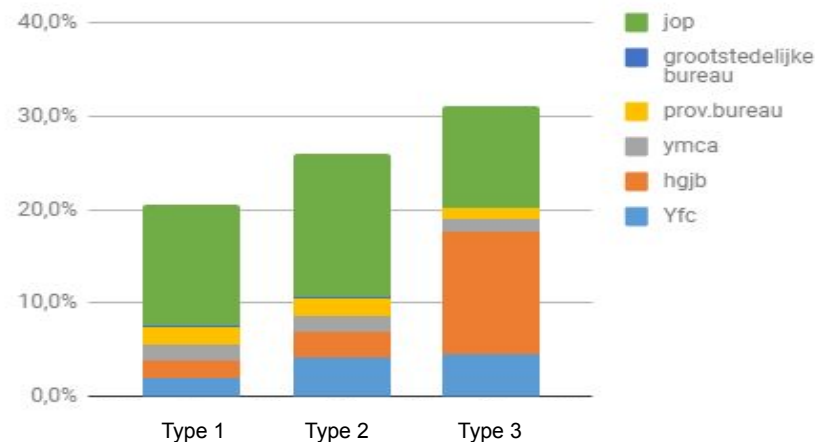
Kloppen gemeenten aan voor ondersteuning?

Conclusies:

53% van de gemeenten zou voor hulp bij een organisatie aankloppen. 30% weet niet of zij dit zouden doen. Slechts 17% van de gemeente vraagt dus geen ondersteuning. Hierbij is er een verschil tussen de typen gemeenten. Hoe groter het aantal jeugd dat deelneemt aan het jeugdwerk, hoe vaker een gemeente om hulp vraagt.

	Totaal	Type 1	Type 2	Type 3
Wij vragen ondersteuning	53%	42%	53%	66%
Ondersteuning via JOP	39%	36%	45%	35%

Er zijn duidelijke verschillen tussen de verschillende typen gemeenten en de organisaties waarop zij een beroep doen. Opvallend is dat met name Type 3-gemeenten aankloppen bij de HGJB. Daarnaast is het opvallend dat door ieder type gemeente JOP vaak gevraagd wordt. Dit geldt het sterkst voor Type 2-gemeenten.

Beeld van JOP

Punten die het hoogst scoren

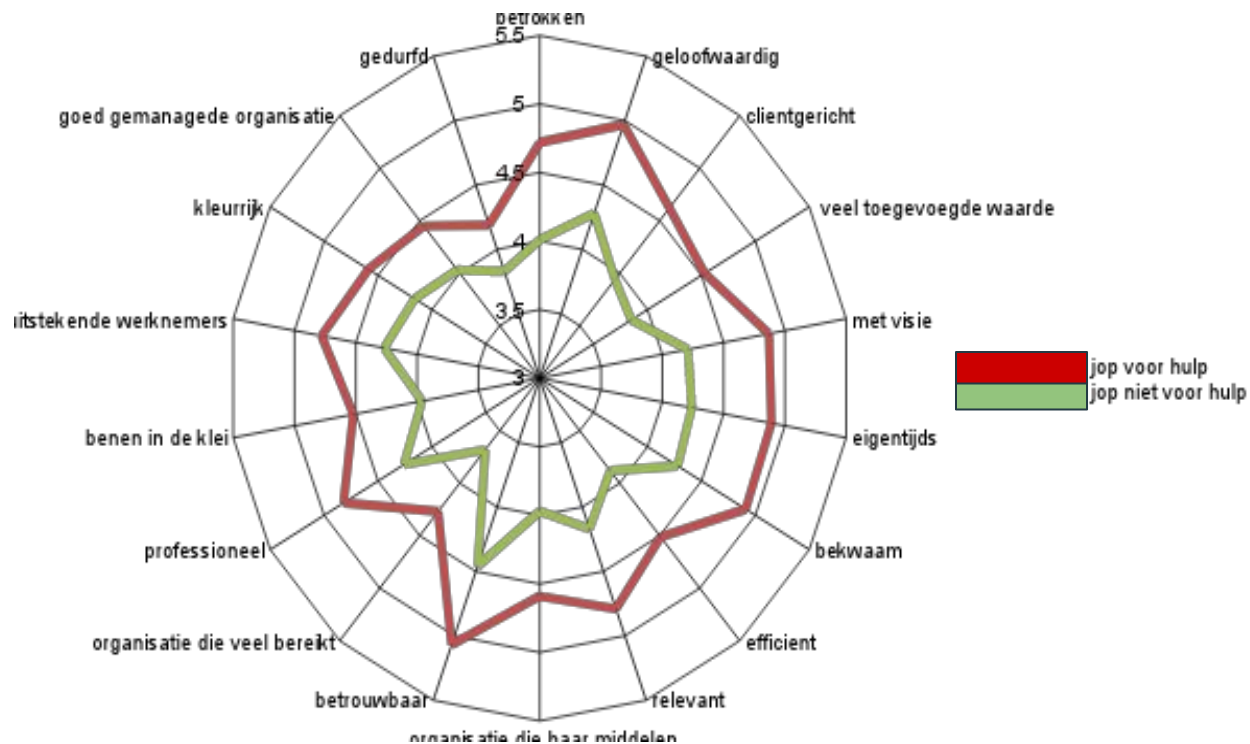
1.	Betrouwbaar	4,7
2.	Geloofwaardig	4,55
3.	Bekwaam	4,53
4.	Eigentijds	4,5
5.	Professioneel	4,48

Punten die het laagst scoren

	Gemiddelde	
1.	Bereikt veel	3,92
2.	Gedurfd	3,97
3.	Toegevoegde waarde	4,12
4.	Efficiëntie	4,13
5.	Benen in de klei	4,18

Gemiddelde

Gemiddelde

Respondenten konden scoren op een schaal van 1-7.

Vragen die gemeenten hebben over jeugdwerk

De jeugdouderlingen (die meestal de vragenlijst ingevuld hebben), vinden de strategische vraag het belangrijkste:

	Meest belangrijk	Tussenpositie	Minst belangrijk
Strategisch Hoe kunnen we als kerk relevant zijn voor kinderen?	70%	18%	12%
Operationeel Welke activiteiten kunnen we met de jeugd doen?	19%	53%	28%
Tactisch Hoe sturen we het jeugdwerk aan?	12%	28%	59%

Opvallend:

Type 1 gemeenten zien minder vaak dan de andere typen gemeenten de tactische vraag als het belangrijkste (8%, t.o. 14 en 15%).

Type 1 gemeenten zien de operationele vraag vaker dan de andere typen gemeenten als belangrijkste vraag (26%, t.o. 17% en 15%).